

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jjindedu/issue/archive>

การพัฒนา รูปแบบสหกิจศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการ
สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

**The Development of Cooperative Education Model for Hospitality Industry in
Private Higher Education Institutions**

วรุฒม์ วรรณะเอี่ยมพิกุล,
เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และ ปัญญา อีระวิทย์เลิศ
*Varud Wannaiampikul,
Sowwanee Sikkhabandit and Panya Teerawitthayaleart*

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
6/999 พหลโยธิน 52 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220
Graduate School, North Bangkok University
6/999 Phahonyotin 52, krongtanon, Saimai Distric Bangkok 10220

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบสหกิจศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในรูปแบบสหกิจศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับสถานประกอบการในการดำเนินงานสหกิจศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2-3 สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ ผลการวิจัย รูปแบบสหกิจศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการ ที่พัฒนาใหม่มีรายละเอียดขั้นตอนสำหรับสถานศึกษา ดังนี้ ก่อนการปฏิบัติงาน คือ 1. กำหนดนโยบายและวางแผนงบประมาณในการรับนักศึกษาและบุคลากรผู้รับผิดชอบ 2. กำหนดลักษณะงานของโครงการสหกิจศึกษา 3. กำหนดคุณสมบัติของนักศึกษา อาจารย์นิเทศและสถานประกอบการ 4. จัดปฐมนิเทศนักศึกษาในรูปแบบของการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ในระหว่างปฏิบัติงาน 1. แจงให้สถานประกอบการทราบและดำเนินการในเรื่องสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี 2. ควรมีวันหยุด วันลา ให้กับนักศึกษาเป็นกึ่งหนึ่งหรือเทียบเท่าพนักงานทั่วไป 3. กำหนดให้อาจารย์เริ่มนิเทศงานสหกิจศึกษาและให้คำปรึกษากับนักศึกษาตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน และขั้นตอนสุดท้าย หลังการปฏิบัติงาน 1. อาจารย์นิเทศก์ ประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจของนักศึกษาโดยให้เป็นค่าระดับคะแนนแบบตัวอักษร (A-F) แทนการให้ ผ่าน/ไม่ผ่าน 2. แจงผลการประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา จากสถานประกอบการและอาจารย์นิเทศต่อนักศึกษา

วรุฒม์ วรรณะเอี่ยมพิกุล, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และ ปัญญา อีระวิทย์เลิศ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556 (66-73)

คำสำคัญ: การพัฒนา รูปแบบ สหกิจศึกษา อุตสาหกรรมบริการ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Abstract

The research on the development of cooperative education model for service industry in private higher education institutions. The aim was to developed cooperative education model for service industry in private higher education institutions. Which able to meet the need of entrepreneur and also specify the suitable guideline for the institution of cooperative education model for service industry. The samples were second and third year's students who are studying in the field of service industry program in private higher education institutions. Result on the model of cooperative education showed three steps that institute should operate. First, before sending student, 1) institute should specify the policy and plan for the budget 2) specified job description 3) specified qualification of students, supervisor and institution 4) arranged the orientation session in the form of workshop consist of 3 groups. Second, during training student, 1) informed to institution and conduct about tax benefits 2) provided holiday vacation for students half or the same amount as officer because students also come to work at office hour 3) instructional supervision and advice should provide during practical work. After training, 1) supervisor should evaluate students' performance, the scale is a letter A-F instead of pass or fail 2) reported the result from institution and supervisor to students.

Keyword: development, cooperation education, service industry, higher education

บทนำ

สหกิจศึกษาเป็นระบบการศึกษารูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) (วิจิตร ศรีสอาน. 2552: 5) โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการในการจัดส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงาน เสมือนเป็นลูกจ้างชั่วคราวเพื่อพัฒนาทักษะ ประสบการณ์ และเจตคติของนักศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาได้ริเริ่มโครงการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2545 (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2551: 10) แต่ในปัจจุบันพบว่าสหกิจศึกษายังไม่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาและสถานประกอบการในการเข้าร่วมเท่าที่ควร จากการศึกษาของ พรชัย มงคลวนิช (2552: 19) เรื่องปัจจัยส่งเสริมและจุดรั้งความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่าปัจจัยที่จุดรั้ง ได้แก่ การที่นักศึกษาไม่อยากทำงานหนักและต้องการ

สำเร็จการศึกษาให้เร็วที่สุดและนักศึกษาไม่มีเป้าหมายในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา จะเห็นได้ว่า การที่นักศึกษามีค่านิยมในการเรียนให้สำเร็จเร็วที่สุด แต่ไม่มีเป้าหมายในอนาคตทำให้เกิดความสูญเสียเปล่าด้านกำลังคนของประเทศเมื่อบัณฑิตไม่มีงานทำ บางส่วนเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท โดยหวังว่าจะสร้างโอกาสให้มีงานทำมากขึ้น โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของตลาด จึงทำให้เกิดภาวะการล้นงานของบัณฑิตระดับปริญญาโทเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการจัดสหกิจศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551: 20) พบว่าอีกปัญหาที่สำคัญคือการขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา องค์กรผู้ใช้บัณฑิต สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และภาคสังคมที่ยังไม่ชัดเจน ผู้เกี่ยวข้องยังไม่เห็นประโยชน์ของ การจัดสหกิจศึกษาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ไม่มีฐานข้อมูล ขาดการ

วรุฒม์ วรณะเอี่ยมพิกุล, เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต และ ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556 (66-73)

จัดการความรู้และขาดแรงจูงใจในการดำเนินงาน นอกจากนั้น องค์กรผู้ใช้บัณฑิตไม่เห็นประโยชน์ของสหกิจศึกษาและมองว่าเป็นภาระที่เพิ่มขึ้นมีขั้นตอนและความยุ่งยากในการบริหารจัดการ ขาดการเชื่อมโยงประสานงานในระดับนโยบาย ประกอบกับขับเคลื่อนสหกิจศึกษาที่แพร่หลายในลักษณะเชิงวิชาการมากกว่าเชิงการปฏิบัติ สังเกตได้จากการจัดงานวันสหกิจศึกษาไทย ครั้งที่ 1 ในปี 2552 พบว่ามีผู้ประกอบการเข้าร่วมงานวันสหกิจศึกษา เพียงร้อยละ 6 เท่านั้น (สำนักงานประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา. 2553) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่สนใจของผู้ประกอบการต่อการจัดสหกิจศึกษา

นอกจากนี้ สหกิจศึกษาที่ดำเนินการในปัจจุบันส่วนมากจะเน้นด้านอุตสาหกรรมการผลิต โดยสาขาวิชาที่มีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามากที่สุด คือวิศวกรรมศาสตร์ รองลงมาได้แก่ สายวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และสาขาอื่นๆ ในด้านศิลปศาสตร์ ซึ่งส่วนมากจะจัดในสาขาการบัญชี การบริหารทรัพยากรมนุษย์ แต่ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานอุตสาหกรรมบริการกลับยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ทั้งที่งานอุตสาหกรรมบริการเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้มวลรวมของประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 45 ด้วยปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบสหกิจศึกษาในสาขาอุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม ซึ่งมีการดำเนินงานในรูปแบบที่เป็นลักษณะเฉพาะ โดยผู้วิจัยจะศึกษาเพื่อหารูปแบบสหกิจศึกษาที่เหมาะสมกับสาขาอุตสาหกรรมบริการและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับสถานประกอบการในการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพราะการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้มีความสามารถที่ตรงต่อความต้องการของตลาดเป็นสิ่งสำคัญที่จะบ่งบอกถึงศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาถ้านักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำตรงตามสายงาน สามารถสร้างความได้เปรียบเทียบใน การแข่งขันด้านการศึกษาได้ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพร้อมที่จะสนับสนุนการทำสหกิจศึกษาด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในรูปแบบสหกิจศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับสถานประกอบการในการดำเนินงานสหกิจศึกษาสาขาอุตสาหกรรมบริการ

ความสำคัญของการวิจัย

1. พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในรูปแบบสหกิจศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับสถานประกอบการในการดำเนินงานสหกิจศึกษาสาขาอุตสาหกรรมบริการ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2-3 สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 400 คน นักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ ที่เคยหรือกำลังปฏิบัติงาน สหกิจศึกษาในสถานประกอบการ จำนวน 30 คนบัณฑิต (สาขาอุตสาหกรรมบริการ) ที่ผ่านการปฏิบัติงาน สหกิจศึกษา จำนวน 30 คนบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องและมีโครงการสหกิจศึกษาในสาขาอุตสาหกรรมบริการ ได้แก่ หัวหน้าโครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ซึ่งกำกับดูแลด้านสหกิจศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา สหกิจศึกษา อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา และอาจารย์ประจำสาขาวิชา ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วรุฒม์ วรณะเอี่ยมพิกุล, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และ ปัญญา อีระวิทย์เลิศ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556 (66-73)

จำนวน 30 คนบุคลากรของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวหรือโรงแรม ที่เคยรับนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์หรือฝ่ายบุคคล ผู้บริหารของสถานประกอบการ พนักงานพี่เลี้ยงหรือพนักงานที่ปรึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบสหกิจศึกษา

แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้เลือกวิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ

1. ศึกษาจากเอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเน้นประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ทฤษฎีสะท้อนกลับของความรู้และการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ที่สอดคล้องกับรูปแบบของสมาคมสหกิจศึกษาไทยและเชื่อมโยงสัมพันธ์กับทฤษฎีและคุณลักษณะของธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับความต้องการของนักศึกษา องค์กร สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการในอุตสาหกรรมบริการ

2. วิเคราะห์ออกแบบแบบสอบถามและกำหนดหัวข้อประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการเปรียบเทียบรูปแบบสหกิจศึกษาของสมาคมสหกิจไทยกับรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยามและมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

3. นำแบบสอบถามที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาและสถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือรับนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานสหกิจศึกษาโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

4. จัดทำแบบสอบถามและนำไปเก็บข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

5. นำผลการวิเคราะห์แล้วสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบสหกิจศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อตอบสนองความต้องการที่สอดคล้องกับของผู้ประกอบการ

6. ตรวจสอบร่างรูปแบบสหกิจศึกษา สาขาอุตสาหกรรมบริการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยมีแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมมีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

7. ตรวจสอบและประเมินรูปแบบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิในด้านอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวด้านการจัดการศึกษา ผู้บริหารหลักสูตรอุตสาหกรรมบริการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตลอดจนบัณฑิตที่จบการศึกษาและผ่านโครงการสหกิจศึกษา

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำจัดเรียงตามเนื้อหาโดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของการวิจัยก่อนตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วจึงนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวคิดทฤษฎีเพื่อให้นำเสนอ มีความถูกต้องและสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จัดกลุ่มข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลที่ได้มา

2. เรียงเรียงข้อมูลโดยจัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษาและจัดแบ่งข้อมูลเป็นกลุ่มตามวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งเป็นสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแจกแจงลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูล โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เชิงลึกเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น (In-Depth Interview) และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยยึดองค์ประกอบสำคัญ คือ ความเป็นระเบียบต่อเนื่อง ชัดเจนและมีการผนวกกับแนวคิดทฤษฎี

วรุฒม์ วรณะเอี่ยมพิกุล, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และ ปัญญา ธีระวิทยเลิศ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556 (66-73)

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก่อนแล้วจึงสังเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบ สหกิจศึกษาสำหรับการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการ

วิธีการหาคุณภาพของรูปแบบสหกิจศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบเชื่อมโยงความสอดคล้องสัมพันธ์กันของเอกสารโดยสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ

และผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหกิจศึกษาเพื่อเป็นการถ่วงถ่วงข้อมูลพื้นฐานในเบื้องต้น

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญในแต่ละคนด้วยวิธีการ “สามเส้า” (Triangulation Method) คือการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มากับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 นำมาพิจารณาวิเคราะห์ร่วมกับประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มา

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบสหกิจศึกษาที่พัฒนาขึ้นใหม่สำหรับสถานประกอบการ สรุปได้ดังตาราง

ก่อนปฏิบัติงาน	ระหว่างปฏิบัติงาน	หลังปฏิบัติงาน
1. เสนองานให้แก่คณะเพื่อประกาศรับสมัครนักศึกษาในโครงการสหกิจศึกษา	1. รับรายงานตัวและปฐมนิเทศนักศึกษา ณ สถานประกอบการ	แจ้งผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาให้อาจารย์นิเทศเป็นคะแนนดิบตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้โดยยังไม่ออกเป็นระดับค่าคะแนนแบบตัวอักษร
2. รับสมัครและคัดเลือกนักศึกษาที่เหมาะสมกับลักษณะงานด้วยตนเองและเพื่อนนักศึกษาจะได้สอบถามข้อมูลและรับทราบลักษณะของงานได้อย่างเข้าใจถูกต้อง	2. ส่งนักศึกษาไปแผนกที่นักศึกษาปฏิบัติงานสหกิจศึกษา	
3. แจ้งผลการคัดเลือกนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษา	3. นักศึกษารับฟังระบบแผนการทำงานและปฏิบัติตามแผนงานที่สถานประกอบการกำหนดไว้	
	4. จัดประชุมให้นักศึกษานำเสนอผลการปฏิบัติงานโดยมีอาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมรับฟังพร้อมกับตัวแทนผู้ประเมินผลจากสถานประกอบการ	
	5. สถานประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและรูปเล่มรายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษา	

2. จากข้อมูลการวิเคราะห์ยังพบว่า

1. อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการจัดการสหกิจศึกษาอยู่ในระดับดี ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดสหกิจศึกษาต่อนักศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ส่วนประโยชน์ของสหกิจศึกษาต่อสถานประกอบการอยู่ในระดับดี

2. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดสหกิจศึกษาอยู่ในระดับดีมากและมีความพึงพอใจในการให้คำแนะนำของพนักงานพี่เลี้ยงสถานประกอบการที่เข้าปฏิบัติงานและประโยชน์ที่ได้รับจากหลักสูตรสหกิจศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

3. พนักงานพี่เลี้ยงและผู้บริหารของสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาและ

วรุฒม์ วรณะเอี่ยมพิกุล, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และ ปัญญา อีระวิทย์เลิศ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556 (66-73)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการจัดสหกิจศึกษาอยู่ในระดับดี

4. บัณฑิตมีความพึงพอใจในโครงการ สหกิจศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

5. ผู้บังคับบัญชาระดับบัณฑิตมีความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตด้านความสามารถในการปฏิบัติงานอุตสาหกรรมบริการและเจตคติต่อวิชาชีพงานบริการอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาสหกิจศึกษาในรูปแบบของสาขาอุตสาหกรรมบริการสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบสะท้อนกลับจากการปฏิบัติงานจริงเพราะการสะท้อนกลับความรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการหาประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและได้พัฒนากระบวนการที่ได้ความรู้จากการสะท้อนกลับโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การย้อนกลับของประสบการณ์ การเข้าร่วมไปสัมผัสกับประสบการณ์ และการประเมินผลซ้ำหลังจากได้รับประสบการณ์ ผ่านการคิดทบทวน การตีความและผลลัพธ์ ซึ่งการสะท้อนกลับความรู้สามารถเกิดขึ้นได้ 2 รูปแบบ คือ สะท้อนระหว่างกลางการฝึกประสบการณ์ (Reflection in action) และสะท้อนหลังการฝึกประสบการณ์เสร็จสิ้น ซึ่งก่อให้เกิดการได้รับประสบการณ์ของผู้เรียน และเป็นการสร้างตัวตนของผู้เรียนหลังจากได้รับประสบการณ์เปรียบเทียบกับกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนหลักของสถานศึกษากับสถานประกอบการ คือ ก่อน-ระหว่าง-หลังการปฏิบัติงาน สหกิจศึกษา สำหรับแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานตามทฤษฎีของ มาร์ตินและฮิวส์ (Martin; & Hughes. 2009: 19-37) สอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาคุณภาพของการให้บริการ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการนำไปพิจารณาประกอบการสร้างสหกิจศึกษารูปแบบใหม่ในอุตสาหกรรมบริการและยังคงพบว่าความสำเร็จของสหกิจศึกษาจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีครบทั้ง 3 องค์การ

หลักซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alderman, Belle and Milne (2008) ในเรื่อง A model of Work - Based Learning พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการศึกษาแบบ WIL อยู่ที่การเชื่อมโยงโลกทั้ง 3 โลก เข้าด้วยกันโดยผ่านประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่

1. โลกประสบการณ์ของผู้เรียน (World of student experience) ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อผู้เรียน

2. โลกอุดมศึกษา (World of tertiary education) เน้นที่สถานศึกษาต้องออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยมีสถานศึกษาเป็นเจ้าภาพหลัก

3. โลกของประสบการณ์ด้านการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานที่ต้องมีการจัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้เชิงกายภาพที่เหมาะสมกับบริบทของประสบการณ์ที่ต้องการจะได้รับโดยมีการวางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา ผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับแผนการเรียนรู้และกระบวนการประเมินผล Ley และคณะ (2008) ได้เสนองานวิจัยเรื่อง Modeling competencies for supporting work-integrated learning in knowledge work. ใน Journal of Knowledge Management ซึ่งเป็นการค้นหาแบบจำลองเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่จะช่วยให้การเรียนรู้แบบ WIL ประสบความสำเร็จโดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ มาตรฐานการทำงาน (Working Place) มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Place) และมาตรฐานความรู้ (Knowledge place) ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบสหกิจศึกษาสาขาอุตสาหกรรมบริการที่ยึดหลักมาตรฐานการจัด สหกิจศึกษาในเครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา โดยสมาคมสหกิจศึกษาไทย ตามหลักมาตรฐาน 4 ด้าน คือ มาตรฐาน การเรียน การสอน มาตรฐานการนิเทศ มาตรฐานนักศึกษาและมาตรฐานการวัดผลและการประเมิน และมาตรฐานคุณลักษณะของวิชาชีพงานท่องเที่ยวและบริการ จากผลของการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการ

วรุฒม์ วรณะเอี่ยมพิกุล, เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต และ ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556 (66-73)

เรียนรู้กับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ในรายงานวิจัยกล่าวว่าจากการสำรวจปัจจัยความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนแบบ WIL ทั่วโลกคือองค์กรและการดำเนินงาน (Operation) โดยองค์กรจะเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนเพื่อให้การปฏิบัติการกิจดำเนินไปด้วยดี รวมทั้ง ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งด้านการเงินและนโยบายสถานศึกษา สถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยระบุว่าปัจจัยความสำเร็จอยู่ที่ต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ และได้รับการสนับสนุนทางการเงิน ส่วนปัจจัยความสำเร็จในการปฏิบัติงานนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในหน่วยงานจำเป็นต้องรู้วิธีและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน จึงจะทำให้การดำเนินงานลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย มงคลวนิช (2552) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมและจุดรั้งความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จคือ ผู้รับผิดชอบโครงการสหกิจศึกษาที่ชัดเจนและภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. สถาบันการศึกษา ควรจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพและการมีงานทำแก่นักศึกษา เพื่อเป็นการให้ข้อมูล ทั้งในรูปของศูนย์ข้อมูลอาชีพ การให้คำปรึกษาที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการกับนักศึกษาและควรมีการกำหนดภาระงานของอาจารย์และการประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาที่ชัดเจน

2. สถานประกอบการซึ่งมีความสำคัญต่อการอุดมศึกษาไทย และจัดเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด จึงไม่ควรทำหน้าที่เพียงองค์กรผู้ใช้บัณฑิตเท่านั้น สถานประกอบการควรมีบทบาทสำคัญในกระบวนการผลิตบัณฑิตร่วมกับสถาบันการศึกษาและในภาคส่วนอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหา

คุณภาพบัณฑิตที่ไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ตลอดจนองค์กร/สมาคมวิชาชีพควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะองค์กรที่กำหนดมาตรฐานด้านสมรรถนะอาชีพ มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ ทดสอบมาตรฐานสมรรถนะหรือออกไปรับรองสมรรถนะวิชาชีพ จึงควรมีส่วนเชื่อมโยงกันเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้นำมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ไปใช้ในสถานศึกษาและสถานประกอบการได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบและพัฒนา รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของกลุ่มวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545. *การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545. การเป็นเจ้าบ้านที่ดี*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- พรชัย มงคลวนิช, 2552. ปัจจัยส่งเสริมและจุดรั้งความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารสหกิจศึกษาไทย*. 1: 19-38.
- วิจิตร ศรีสอาน, 2552. สหกิจศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต. *ปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์*
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2551. *แผนการดำเนินงานส่งเสริมสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2555*. กรุงเทพฯ: แพลน พรินต์ติ้ง จำกัด.
- สำนักงานประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา. 2553. *สรุปผลการจัดงานวันสหกิจศึกษาไทย ครั้งที่ 1 พ.ศ.2552*. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. *การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ การเรียนรู้กับการทำงาน (Work – integrated Learning) ในสถาบันอุดมศึกษา*.

วรุฒม์ วรณะเอี่ยมพิกุล, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และ ปัญญา อีระวิทย์เลิศ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556 (66-73)

- Alderman, Belle and Milne, 2008. Realising the Educational Worth of Integrating work experiences in Higher education. E – Proceeding WACE Asia Pacific Conference on Work Integrated Learning (WIL): Transforming Futures.
- Martin, A.; & Hughes, H. 2009. How to Make the Most of Work Integrated Learning: A Guide for Students, Lectureres & Supervisors. New Zealand:Messey University.
- Tobias, Ley; & et al. 2008. Modeling Competencies for Supporting Work-integrated Learning in Knowledge Work. Journal of Knowledge Management. Vol. 12, No. 6 2008: 31 – 4